

חידושים בעניני שבע ברכות - שיעור 367

I. המשתתף בחופה וסעודת נישואין אם רשאי לעזוב קודם השבע ברכות

(א) עיין באג"מ (ח - נו' וז"ה"ע ח - פ"ו) דחיוב הוא על הנאספים בשעת נישואין לברך שבע ברכות ולכן יש מצוה לשמוע הברכות וכ"כ הלבושי מרדכי (אה"ע פ"ז) דחיוב הוא על הנאספים והוא נתן עצה קלה דאלו הרוצים שלא לחכות עד גמר הסעודה וז' ברכות יאמרו בפירוש קודם שיש בו לאכול שאינם מתכוונים להצטרף לקביעות עם המסובין

(ב) אמנם י"א שהחיוב על החתן לקבל הברכות ואין חיוב על כל אחד ואחד לברכו ולכן יכול לצאת קודם השבע ברכות (שובע שמחות ח - ק"ט והערוך השלחן ק"ג - ט) ועיין בנטעי גבריאל (ז - זף ר"ח)

(ג) איברא אומרים בשם הגר"ח מבריסק לפרש מאמר דכל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות שביאורו שאינו ממתין עד השבע ברכות שזהו הפירוש אינו משמחו שהברכה היא הקיום שמחת חתן וכלה

II. איש שאינו אוכל באותה סעודה האם חשב כפנים חדשות - עיין ברמ"א

(ס"ז - ז) דאינו צריך לאכול שיש מהראשונים שסוברים דאפילו האנשים שכבר הלכו קודם הסעודה הם פנים חדשות ואומרים שבע ברכות (ריטב"א כתובות ז:) דלא כהשו"ע דסבר שצריך לאכול ואפשר דתלויה בהנ"ל דהרמ"א סבר דש"ב דין בהחתן ולא בהנאספים והשו"ע וסעייתו סברו דתלוי בהנאספין ומחויבים רק אם אוכלים

III. איש שלא אכל בהסעודה אם ראוי לברך ש"ב - עיין באהלי ישרון (אות 96)

ששמע מרב משה שאינו צריך לאכול דוקא פת דיש סוברים אף בלא סעודה כלל מותר ודלא כהשו"ת יביע אומר שצריך פת כשיטת המחבר

IV. שמע הש"ב בשעת החופה אבל לא השתתף בסעודת נישואין יש חולקין

אם הוא נחשב כפנים חדשות בסעודת הבאות והכל תלוי בהחקירה הנ"ל דאם החיוב על הנאספים הוא שמע כבר ואם דין בהחתן נחשב פ"ח שעדיין לא השתתף בשום סעודה

V. כמה צריכין שיאכלו פת לברך שבע ברכות - עיין בשובע שמחות (פרק ק"ז)

שהביא האלף לך שלמה (ג"ס) דדי בג' אוכלי פת וז' אוכלי שאר דברים וי"א דהז' אינם צריכים לאכול כלום וזה לפי הר"ן דלא בעינן לש"ב שיהיו בשעת סעודה ועיין בפת"ש (ס"ז - ח) ושו"ת יביע אומר (ג - י"ח) שצריך שבעה או רובה לאכול פת ולכאורה צריך להחמיר דספק ברכות להקל

VI. יש שרצו לבטל את המנהג שבשעת ברכת אשר ברא מפסיקים הקהל

את המברך בשירת התיבות אשר ברא ששון או קול ששון וכן מנהג בירושלים דאם ימשיך לומר אז לא ישמעו הקהל ואם יפסיק בשתיקה הרי לכתחלה אין להפסיק וי"א דליכא הפסק כיון דהוי לצורך שמחת חתן וכלה (שובע שמחות ח - נו')

VII. מי שטעה וחסר אחד מברכת חתנים מברך אותה כשזוכר באר היטב (ס"ז - ח) בשם אגרות הרמז"ס) וכ"כ החכ"א (כלל קכ"ט - ס"ח)

VIII. אין להחשיב לפ"ח מלצר וכדומה שאין לו היכרות עם בעלי השמחה וכן קטן ואשה אין להשיבם לפ"ח (שובע שמחות ח - ז)

IX. שתיית כוס ש"ב בסעודה שלישית - עיין באג"מ (ד - ס"ט) דהחתן והכלה ישתו והמברך יותר ראוי שלא ישתה וזה לשיטתו דהכהמ"ז אינה טעונה כוס וזה כהרמב"ם ולא כהרא"ש אמנם דעת החכמת שלמה (רמ"ט) דלא ישתו כלל דכיון דלפי מנהגינו דאין לשתות מכוס של בהמ"ז אין לשתות ג"כ מכוס של נישואין שהיה מותר מדינה משום לזלזולי בכוס של בהמ"ז

X. חתן וכלה שבאמצע ימי המשתה שהלכו לסעודת נישואין או לסעודת ברית מילה אין עושין שבע ברכות בשבילם שאין הסעודה נעשית בשבילם לכן ליכא חיוב ש"ב ועוד שהרי מדינא ליכא חיוב כלל לעשות ש"ב בכל יום (נטעי גבריאל ז - זף רל"ו)

XI. בזמן אמירת ברכת המזון נכנסת הכלה לחדר ששם החתן וזה אינו לעיכובא אלא לכתחילה (שובע שמחות ח - חות ק"ג) וע"ע בשו"ת קנין תורה (ו - ק"ח) דתמיד הכלה בעזרת נשים ושומעת משם הברכות

XII. ליכא חשש שלא תברך על מקום הראשון שאפילו רואה מקומו מהני (דע"ג - ח) ועוד דהוי כדעת מתחילה ע"ז ומהני (נטעי גבריאל ט)

XIII. סוף זמן ש"ב ביום האחרון - עיין בספר אהלי ישרון (חות 10) שכתב בשם רב משה שיכולים לברך ז' ברכות עד 40 דקות אחר השקיעה ואין לומר ספק ברכות להקל שהחכמים תלוי כל דבר שנוגע לשמחת חתן וכלה לפי לשון בני אדם אולם יש חולקין שאין יכול לברך ביום אחרון אחר שקיעה (שובע שמחות ח - ג)

XIV. אחר ברכת בורא פרי הגפן טועם המברך מכוסו רביעית (ק"ג - ג) וי"א שטרם שמטעימים לחתן וכלה יש להוסיף יין מן הבקבוק כדי שישתו כולם מכוס שאינו פגום (מ"ב קפ"ז - סק"ד) וי"א דאינו פגום וא"צ להוסיף משהו יין (נטעי גבריאל ז - זף רמ"ז)

XV. לחלק הברכות נישואין להרבה אנשים י"א דמותר לברך ברכה הסמוכה לחברתה אף לבדה לכתחלה דכיון שנסדרו מתחלה כסמוכה לחברתה דכבר הוקבעו שם ברכה גם כלי סמיכות ודלא כהשערי אפרים ושו"ת הר צבי (מ"ד) ושו"ת ציץ אליעזר (ו - ז) אמנם האג"מ (חס"ט ח - ז"ז) כתב דבלא צורך כלל יותר טוב שלא לחלק ועוד יש פגימה בכבוד האחרים שאין נותנים להם ברכה יותר אם יחלק הברכות (ד"ע)

נפס לטלו נשאות אלו אורי ר' אליעזר ליפא בר' יעקב ארזבי ע"ה אלא אורני באשה רחל בר' גרשון מן אבן הכפן ע"ה